

becomes a factor that determines scientific («Saturday») or at least the rationalized («The Curious Incident of the Dog in the Night-Time», «Carry me down») vision of reality by characters who, by means of the critical pure mind (Christopher, John, Sonny~451) carry out audits of the surrounding reality revealing the forms of political and media manipulations, the hidden policy of colonialism, etc. In British post-postmodernistic novel, realistic strategies for the image of reality have a medicalized bias. In contemporary English novel of 2000-2010s, the category of lifeworld is presented as determined by genetic diseases and psychological deviations caused by the traumatized memory. In any case, the post-postmodernistic (post)realistic tendencies represent at biological and physiological feathers that give an opportunity to disclose the nature of social conflicts and even interethnic confrontations. At the same time, the realistic presentation of simultaneous carnival and mysterious elements in contemporary British novel, and the scientifically oriented mind of the characters who perceive the reality as a carnival (social dimension) and a mystery (metaphysical dimension) determine specific features of contemporary British literary process.

Key words: *contemporary British novel, post-postmodernism, (post)realism, post-truth, medicalization of the narrative, mystery, carnival.*

Дата надходження статті: «01» квітня 2019 р.

Дата прийняття до друку: «18» квітня 2019 р.

УДК 821.161.2-3 Гончар
DOI: 10.31475/fil.dys.2019.09.06

ГАЛИНА ЖУКОВСЬКА,
кандидат філологічних наук
(м.Київ)

Мала проза Олеся Гончара: специфіка ідіостилю

У статті досліджуються стильові особливості малої прози Олеся Гончара, індивідуальна творча манера художнього моделювання трагічного досвіду Другої світової війни та років повоєнної відбудови країни. Виявлено основні засади стильового синкретизму, оприявленого в малій прозі письменника, де органічно поєдналися реалізм, романтизм та елементи символізму.

З'ясовано, що для Гончара-прозаїка було важливо йти за правдою життя, відображати героїв, які мали реальних прототипів, відтворювати дійсний час і простір. Проте автор активно поєднує реальний хронотоп з умовним, порушуючи усталені норми соцреалістичної поезики. Акцентуючи на об'єктивності зображення

людини й світу, на соціально вмотивованих темах та характерах, письменник майстерно вводить у свої тексти естетику романтизму, яка втілювалась в ідеалізації простої людини, у зображенні непересічних характерів, у відтворенні широкого спектру емоційних реєстрів душі. Порушуючи важливі проблеми суспільного, духовного, морально-етичного та екзистенційного планів, Олесь Гончар також активно синтезує епічні, ліричні та драматичні засоби вираження.

Досліджено, що важливими засобами втілення авторських задумів у новелах та оповіданнях Олеся Гончара є динамічний сюжет, майстерне портретування, увага до деталі, символізація пейзажних образів, індивідуалізація мовлення героїв, культура й глибина смислового навантаження художнього слова. Авторський ідіостиль позначений семантикою вітаїзму, філософською заглибленістю, виразним антимілітарним спрямуванням.

Ключові слова: *стиль, мала проза, реалізм, романтизм, образи-символи, психологізм, ліризм.*

Проза Олеся Гончара в українському літературному процесі ХХ століття вирізняється яскравою індивідуальною творчою манерою. Майстерне використання письменником різних форм та засобів художнього вираження головно зорієнтоване на відтворення концепції людського буття в складному й суперечливому ХХ столітті. Художньо моделюючи взаємини людей, людини й суспільства, людини й природи, автор у своїй малій прозі найчастіше звертається до трагічного часу Другої світової війни та років повоєнної відбудови країни.

Відповідно до власних естетичних і світоглядних вподобань Олесь Гончар вважав, що «інтелектуально-емоційний світ» сучасника вимагає від літератури «заглибленості», «безперервного пошуку», який повинен вилитися у «твори самобутні, новаторські за художньою формою, в яку вкладався глибокий, народний і загальнолюдський гуманістичний смисл» [2, с.609]. Про значущість творчих здобутків, на думку письменника, можуть свідчити такі художні константи, як «глибина змісту, новаторство форми, соковитість і яскравість національних барв, їхня поетична своєрідність, посилений психологізм, зростаюча густина образності» [2, с.609]. На прикладі малої прози Олеся Гончара простежимо, як ці творчі настанови втілювались самим автором у зображенні людини, життєвої ситуації чи явища, виявимо найхарактерніші ознаки письменницького стилю, з'ясуємо важливі маркери його індивідуальної творчої манери.

На окремих аспектах художньої своєрідності творів Олеся Гончара наголошували А.Погрібний, М.Жулинський, В.Коваль, Є.Сверстюк,

Н.Сологуб, В.Галич, М.Наєнко, В.Фашенко, В.Дончик та ін., проте стилетворчі чинники Гончаревої малої прози залишаються на сьогодні ще не достатньо вивченими.

Літературознавці не раз звертали увагу на «романтичний потяг митця до ідеалу Справжньої Людини» [8, с.609], «апологію духовної величі, правди, краси рідної землі, обов'язку перед нею» [8, с.609], вказували на «домінанту духу, духовності», «краси вірності», «життєствердного оптимізму» [8, с.609] в прозі Олесь Гончара різних років. Такі ідейно-тематичні константи цілком придатні й для означування характерних рис новел та оповідань письменника, до жанрів яких звертався він протягом усього творчого життя.

Дотримуючись власного переконання, що й «проза має бути поетичною», Олесь Гончар, за спостереженнями К.Фролової, «майстерно поєднував духовне і чуттєве, розум і серце, виважене і пристрасне, – і в цьому, напевне, один із секретів усеохопної масштабності витворених ним художніх світів» [12, с.70]. Сам митець називав свій індивідуальний художній стиль «поетичним реалізмом». Своє завдання як письменника вбачав передусім у відображенні правди життя. Ця настанова була спонукана естетичними пріоритетами, а також власним трагічним досвідом Другої світової війни, на кривавих полях якої назавжди залишилось чимало бойових побратимів, яким пообіцяв: «Якщо лишуся живим, розповім про Вас» [6, с.35]. В основі реалістичної манери письма Олесь Гончара – достовірні життєві реалії та образи, майстерно скомпоновані письменником з тих, кого він знав у житті. Інколи автор залишає у своїх оповіданнях не тільки реальний, точно датований у тексті час події, не тільки деталізовані описи місця, а й реальні імена тих, про кого пише.

Оповідання Олесь Гончара, у яких закарбований гіркий досвід воєнних років, мають виразний автобіографічний характер, тут вимережені «гіркі узори свого переболеного життя» [3, с.229]. Через новели-спогади письменник увічнив у слові тих, хто не повернувся з війни, але залишився в пам'яті: «Раптом, як блискавка в просторі, виникає перед тобою лице з уже розмитими рисами – чи то студбатівець, чи то однополчанин твій, чи просто однокурсник, яких ніколи вже не буде на цій землі... Виникає то як докір у чомусь, то як пересторога ...» [6, с.441]. Яскравими споминами про фронтові будні є новели «Модри Камень», «Весна за Моравою», «Гори співають», «Хлопець із плацдарму», «З тих ночей» та ін. Одним з-поміж багатьох «воскреслих із мертвих», хто повернувся до життя у слові Олесь Гончара є «лейтенант Валуйко Максим, або ж просто Максюта, як звали його в полку» [3, с.237]. У новелі «Березневий каламут»

зафіксована трагедія його нерозквітлого життя, обірваного війною: «двадцятирічний безстрашний шибайголова з рум'яними повними щоками, що завжди першим ліз у вогонь, загинув напровесні сорок п'ятого на плацдармі за Гроном, де під час одного з боїв увесь взвод його був відрізаний у полі й перемелений ворожими танками» [3, с.237].

Попри гіркоту втрат та жорстокість випробувань на війні в таких творах виразно звучить віра в людину, у її силу духу і здатність перемогти зло. З-поміж інших людських чеснот, на найвищу сходинку письменник піднімає любов, бо життя, за автором, «це найперше любов», і все в ньому «виникає з любові» [6, с.114]. Це почуття було оберегом і джерелом сили, не раз допомагало Олесю Гончару вижити в найскрутніших обставинах, як і героям його оповідань. Новелу «За мить щастя», в основі якої – спалах почуттів між солдатом-артилеристом Сашком Діденком і угоркою Ларисою, М. Шумило називає «фрескою про любов, яка не знає кордонів і єднає закохані серця всупереч війнам, заборонам» [13, с.35]. У цей же ж ряд можна поставити інші твори автора – «Модри Камень», «Хлопець із плацдарму», «Усман та Марта» та ін. Про «божественність цього почуття автор писав майже в кожному своєму творі, а потаємні власні думки звиряв «Щоденникові»: «Боже, яке це щастя – бути закоханим! Як людина одразу кращає в усьому, стає великодушною, проникливою, терпимою, проймається мудрістю доброти Наскільки чуйніша до всіх стає вона при цім святі душі, як легко їй дається бути щедрою і справедливою; вона оцінить прекрасне, побачить суттєве, оте, що сяє в людині, а дрібне вона вибачить, а гидке відсторонить, делікатно відкине з усмішкою ... Тільки щастя материнства, мабуть, може зрівнятись з любов'ю закоханості. ... Як уміють промовляти очі людські, тіло людське, рука того, хто вас любить, – ніякі слова не в змозі того передати» [4, с.183].

Такі міркування автор утверджує в кожному вище названому оповіданні, зокрема, у новелі-спогаді «Хлопець із плацдарму» про фронтового товариша, свого земляка Івана Артеменка пише: «Хіба міг думати солдат, що плацдарм так його ошчасливить? Хіба міг передчути Іван, де й кого покохає, хіба міг знати, що явиться йому таке яснолице дівча за темним оцим Гроном ... В далекім краю зустрів своє перше кохання <...>, як він змінився, закохавшись на плацдармі, тепер навіть запитань не виникало, чим він завабив оте чарівне мадярське дівча. Своєю поетичною душею заповонив, чистою й непорочною, своїми усмішками, які ... променилися такою веселою силою життя» [4, с.536]. Художня фіксація загибелі двадцятилітнього хлопця, якраз у ту пору, коли в душі «зазоріло» кохання до мадярської дівчини Пірошки, яка

так і не дізнається про його смерть, посилює мотив абсурдності та жорстокості війни, бо «людині завжди важко розставитися з життям та стократ важчим є це розлучення для душі молоді, не нажитої, коли ... світ тобі гасне саме тоді, коли тебе десь чекає любов» [3, с.100].

У повоєнні роки Олесь Гончар теж пише про те, що має достовірну реальну основу. Це й оповідання «Жайворонок» із циклу «Південь», «написане за враженнями від поїздки по Дніпропетровщині та відвідання Ульянівської МТС» [5, с.380], або ж новела «Чорний Яр», яка детально описує Куренівську трагедію, що сталася в Києві 13 березня 1961 року і призвела до численних жертв. За свідченнями історичних джерел тоді загинуло 1,5 тисячі людей, а влада, як завжди, замовчувала цю жахливу подію.

Отже, для Гончара-прозаїка багато важило йти за правдою життя, відображати героїв, що мали реальних прототипів, відтворювати реальний час і простір, що й давало підстави вважати себе реалістом. Такій меті підпорядковане й частотне вживання топонімів, їхнє активне функціонування не лише в оповідному просторі, а й у заголовках – «*Модри Камень*», «*Весна за Моравою*», «*Гори співають*», «*Маша з Верховини*», «*Дніпровський вітер*», «*Чари-Комиші*», «*Чорний Яр*» тощо, що посилює реалістичність відтвореного (виділення мое – Г.Ж.). Частотне вживання власних назв створює літописний ефект, виразно окреслює життєві реалії, посилює достовірність зображуваних подій. Такому ж завданню підпорядковане використання Олесем Гончарем чужої мови: слів і фраз угорських, мадярських, словацьких, гуцульських та ін. Наприклад: «*муж*», «*весніца*», «*небовий ключ*», «*кам*», «*як ви ся іменуєте*», «*пан поліцай*», «*просім вас*», «*взели*», «*днесь*», «*кавалір*» і под.

Проте автор активно поєднує реальний час і простір з умовним, порушуючи усталені норми соцреалістичної поезики. Так, у новелі «*Модри Камень*» показує умовну зустріч закоханих після смерті дівчини, таким чином, утворюючи ідею, проголошену ще «*Лісовою піснею*» Лесі Українки: той, хто кохає – безсмертний, бо «має в серці те, що не вмирає». У контексті аналізованого твору вічність втілилась у майбутню тисячу років закоханих: «*Нарешті ми знову зустрілись! Дайте мені вашу руку. Ви відчуваєте, як та тисяча літ перемістилась перед нас? Тепер вона попереду, правда ж? Наша тисяча!.. Доки зеленітимуть ці гори і світить сонце, ми будемо жити. Я задихаюсь від такого багатства!*» [4, с.484].

В оповіданні «*Маша з Верховини*» кохання непересічної дівчини-венгерки, яке втратив «голова робіткому» Шелюженко, теж завжди буде жити в його серці, «озиватись її голосом десь із глибин затоплених

плавнів, з просторів підводних урочищ» [5, с.470]. За Олесем Гончарем, світ почуттів не знає меж часу й простору. Введення ірреальних елементів у зображення реального життя дещо нагадує естетику магічного реалізму. Порушуючи важливі проблеми суспільного, духовного, морально-етичного та екзистенційного планів, автор активно поєднує дійсність з уявою, синтезує епічні, ліричні та драматичні засоби вираження.

Акцент на об'єктивності зображення людини і світу, увага до соціально вмотивованих тем та характерів, суспільно-філософські узагальнення, висвітлення внутрішнього духовного чи етико-морального досвіду крізь призму буденно-достовірного, багатогранність змальованих персонажів та глибина озвучених ідей у площині правдоподібного виміру – такі ознаки свідчать про реалістичність малої прози Олеся Гончара.

Проте, незважаючи на реалістичну заангажованість письменника, відчутною в його творчості є естетика романтизму, яка втілилась в ідеалізацію простої людини, заглиблення в її внутрішній світ, в акцентування непересічності зображених героїв, їхніх думок і вчинків, відтворення широкого спектру емоційних реєстрів душі та найбільш емоційно піднесених моментів життя, у романтичний пафос, увагу до образів-символів, ліризм та метафоричність письма.

Окрім життєвого досвіду, поєданого з художнім домислом і вимислом, у оповіданнях Олеся Гончара знаходить активне вираження внутрішнє ество людини, світ її емоцій, думок, переживань. Автор найчастіше апелює до духовних позачасових констант, що засвідчує Гончаревий неоромантичний потяг до ідеалу.

У малій прозі Олеся Гончара майже відсутні негативні герої. Якщо в характері персонажа з'являється щось негідне, то це короткочасний прояв, який не затьмарює загального позитивного образу. Прості люди, змодельовані письменником, завжди благородні: у боротьбі з ворогом, у праці, у коханні, у своїх вчинках, мріях та помислах. Автор творить яскраві характери, зображуючи єдність зовнішнього й внутрішнього світів, показує детермінованість поведінки героїв як соціальними, так власне психічними чинниками. Важливими засобами втілення авторського задуму є майстерне портретування героїв, у якому важлива деталь зовнішності передає глибинні порухи душі, як от в оповіданні «Жайворонок»: «Дівчина стрибнула па підлогу, стала швидко одягатися. Виміті вчора коси тонко пахли сунцею. Зоя заплітала їх, викладала на голові тугим темним калачиком. Не так давно ще вона влітала кісники, як влітають їх піонерки, носила коси двома зв'язаними перевесельцями на потилиці, а цієї весни почала викладати

по-дівочому – короною. І тупфлі стала носити на високому каблучці, хоча на зріст не могла поскаржитись: була вже височенька, гінка, як молода тополька. Взуваючись, виставила ногу вперед, тупнула нею об підлогу, засміялася: чого там! І нога вже була міцна, струнка, дівоча» [5, с.380]. Такий виразний опис зовнішності з акцентом на емоційно-психологічну складову яскраво індивідуалізує героїню.

Олесь Гончар надає перевагу динамічним портретам. Через рухи, жести, погляди, усмішку відтворює найтонші психічні зміни, вияви настрою, еволюцію почуттів. Автор зауважує окремі деталі, які виконують важливу характеротворчу функцію. Виразною та нетиповою для естетики соцреалізму ознакою Гончарового портретування є акцентування тілесності. Хоча в письменницьких описах зовнішності найважливішою деталлю залишаються очі («її чорні оченята горять, пломеняється» [4, с.496], «очі – як небо» [4, с.509], «вираз хмільного щастя в очах» [4, с.510], «карим сонцем наллятих очей» [4, с.520], «сині краплини очей» [4, с.528], «зірками сяють крізь дим дівочі закохані оченята» [3, с.219] і под.), проте письменник не цурається деталізації інших частин тіла. «Кремезна, осадкувата статура. Широко розгорнуті плечі, в'язи атлета. Міцне, з крутим підборіддям обличчя все жарко горить, і шия та груди з-під розстебнутої сорочки теж горять, мовби шкіра ще зберігає в собі шпаркий пал польових вітрів» [3, с.324] – так автор описує головного героя новели «Ніч мужності» – «Механізатора» Андрія. Словенка Тереза з новели «Модри Камень» залишилась у пам'яті оповідача «застиглою в подиві», «закриваючи груди розпущеними косами» [4, с.478], її зовнішню привабливість підкреслюють і «білі струнки ноги» [4, с.479], і «тонка рука, вся зіткана з чутливих живчиків» [4, с.481]. Маша («Маша з Верховини») мала «суворе, густо-смагляве обличчя», «чорне розкішне волосся, що спадало хвилями аж на плечі», та «загорілі красиві руки» [5, с.448]. Олесь Гончара, окрім духовної, приваблює тілесна краса, «пластика і грація в кожному жесті, в кожному русі» [3, с.325]. Тілесність також виразно акцентується і в оповіданнях «За мить щастя» («... кофтина червона, блаженська, що вже аж розлазиться на смаглому тілі, ці зрошені жнив'яним потом, напіввідкриті, напівголені перса ... » [4, с.520]), і в «Соняшниках», де Меланія Чобітько теж заворожує скульптора пластикою свого тіла: «<...> її повні засмаглі руки вже знову пірнули в соняшники, ритмічно торкаючись їхніх дисків з дівочою ніжністю, з справді природною пластикою» [5, с.443] або «бачив лише море соняшників, білу косинку та артистичні вигини чудових рук, що, раз у раз здійснюючись, плавно й натхненно подзвонювали у свої золоті литаври» [5, с.443]. Така авторська текстова вербалізація наголошує на

тілесно-духовній природі людини, що межує з християнським вченням, за яким Бог створив тіло людини й вдихнув у неї дух життя, тобто поєднав у ній фізичний і духовний світи.

В оповіданнях Олесея Гончара людина постає таємничою єдністю матерії і духу, видимого і невидимого, тимчасового і безсмертного, просторового і нескінченного. Цьому сприяє поетична мова Гончаревого епосу, у якому відчутна яскрава ліризація, збережений поетичний ритм, що досягається незвичайними епітетами, метафорами, порівняннями, інверсією та градацією: «А поки що куриться дорога, вирує карнавал і далеко біліє Ілонка *над морем чорних капелюхів*. Пливе, *мов чайка, мов чиста мрія*, що її оце підняв і несе над собою *розвихрений ліс темних, вузлуватих, натруджених рук*. Небо над нею *казково блакитне*, видно Ілонці далеко, їй, щасливій, здається, *немовби вона рухається в повітрі, летить ...* Понад мереживом плантацій, понад жовтими стернями, понад розбитими танками, що де-не-де бовваніють самотньо на полях ... » (виділення мое – Г.Ж.) [4, с.503].

Як бачимо, у тканину Гончаревого прозописьма, простого і щирого, вплетені художньо вмотивовані яскраві художні засоби. Автор говорить про людину під час війни або оспівує її натхненну працю в мирний час через проникнення в її внутрішній світ, для чого активно використовує місткі паралелі з світом природи. Як зауважує Г.Семенюк, «зранене війною серце письменника залишається чутливим до краси навколишнього світу. Його фронтіві конспекти почуттів не оминають краси задуманої осені, багряного лісу, сонця, неба, великої ночі у Карпатах тощо» [11, с.43].

У пейзажних замальовках Олесь Гончар активізує зорові й слухові образи, як, наприклад, в оповіданні «Жайворонок»: «Над полями гриміло, блискало, будувалося ... Сива повновода хмара вже висіла над цілим степом, розпустила коси по обрїю. Світлі паруси дощу росли, помітно наближались нивами. Усе ближче та ближче вони... Ось уже війнуло зі шляху характерним запахом примоченої гарячої пилюки. З тихим дзвоном упали перші краплини, все стрепенулося за вікном, і вже широкою чарівною музикою зашумів дощ, той цілющий рясний дощ, про який кажуть, що це сиплеться з неба золото. Шумить, шумить ... Музика весняного дощу – чи в природі є щось краще за це?» [5, с.396]. Тісна взаємодія зорових, слухових і запахових образів на текстовому рівні не тільки майстерно візуалізує в уяві реципієнта образ довгоочікуваного для селян, як «золота з неба», дощу, а й деталізує чуттєвий світ героїв.

Інкони внутрішній стан персонажів Олесь Гончара допомагає передати музика: або музика дощових крапель («Жайворонок»), або органу, що лунає з костюлу («Ілонка»), або переможна музика «катуш» («З тих ночей»). Спів, музика стають головними героями оповідання «Гори співають». Виконання гімну полками, що перемогли ворога, звучить урочисто. Читач, як і рядовий армії Вітя Світличний, «пройнятий струмом незвичайної енергії, заповнений, заворожений потужною красою співу» [4, с.514]. Цей спів зачаровує все навкруг, люди і природа стають єдиним цілим: і долина, і «гори ніби підтягували»: «Велична мелодія, швидко наростаючи й міцніючи, розгорталася в могутнє гармонійне море. <...> Між скелями бушувала єдина гаряча повінь музики, засягаючи в найглибші ущелини, пориваючись до верхогір'їв, утверджуючи себе скрізь» [4, с.514-515]. Автор у творі сам декодує символіку такого музичного єднання. Пісня, за Олесем Гончарем, глибока, незбагненна і всеохопна як саме життя, у ній і почуття кохання, і любов до рідного краю, і утвердження перемоги життя над смертю, «сонячного майбутнього»: «Пісня була здатна все вмістити в собі. Ритми владного походу, і суворі велич боротьби, і щастя перемоги, і голосні сурми сонячного майбутнього – все звучало в ній, все, чим він жив, проявилось, забриніло, обернулося мажорною музикою. Він співав себе, свій апофеоз, своє молоде життя, розквітле в окопах і маршах» [4, с.515]. Таємничі сила пісні, за автором, спонукає життєві роздуми, з-поміж яких, чи не найважливіше усвідомлення того, що й в найскладніших життєвих ситуаціях важливо пам'ятати, що ти людина.

Незважаючи на зображення жорстоких реалій Другої світової війни чи непростих перших років по її закінченні, більшість оповідань Олесь Гончара наповнені вітаїстичною семантикою. Про це свідчить початок багатьох творів, де з'являється головний герой, що посміхається всьому світові, як словачка Тереза з «Модри Каменя» чи угорка Ілонка з однойменного твору, «переповнена щастям» [4, с.496], чи українка Зоя, радистка-диспетчер з оповідання «Жайворонок», у якій «співає в серці» [5, с.397].

У творах про перші повоєнні роки вітаїстичний наголос поглиблюється. В Олесь Гончара не лише герої випромінюють щастя, як, наприклад, Вітя Світличний («Гори співають»), «усміхнений до вух, з цілим снопом квіття з гірського альпійського луку» [4, с.512], а й природа: гори, небо, поле, земля, мажорний чи мінорний опис якої є дзеркалом внутрішнього світу людини. Вітаїстичну художню модель повносили життя у Гончаревих творах увиразнюють яскраві авторські метафори («облизане каміння сміється до сонця» [4, с.478]), порівняння

(«Високе небо над тобою гуде од вітру, мов блакитний дзвін» [4, с.478]), алітерації («Десь удома серпанкові простори струменяться під сонцем степів» [4, с.530]) тощо.

Чимало образів в малій прозі письменника набувають багатозначного символічного звучання. Вони посилюють семантичне навантаження описуваного явища чи події, підтекстово оприявнюючи нетотожний буквальному смисл.

Серед улюблених автором, частоповторюваних – образ весни. Оспівуючи цю пору, письменник в «оповіданні батареяця» «Усман та Марта» устами наратора стверджує: «Найбільше люблю оцю пору – провесінь з її молодими вітрами, з її чистими світанками, що розквітають на півнеба ... » [3, с.213]. Тут весна, перш за все, символізує пробудження природи й перемогу життя над смертю, водночас ця пора року трактується і як джерело сили й енергії. Весна у творах Олеся Гончара персоніфікується, наділяється містичними ознаками, окрилює людину у вкрай важких обставинах, вона «бродила в лісі понад озерами, невидима, але відчутна фізично, і бадьорила дух» [4, с.489]. Старшина Яша Гуменний із оповідання «Весна за Моравою», несучи разом з цивільними мадярами снаряди на передову, натхненний весною, «ішов попереду легкою оленячою ходою, і було йому й на серці легко та свіжо, бо весняна купіль розігнала втому ... » [4, с.489]. Весна в назві оповідання в контексті описаної події фронтового життя символізує перемогу в людині в критичній ситуації позитивних якостей, серед яких відповідальність, гуманізм, здатність допомогти, сила волі, хоча частково цю назву можна прочитувати і як оксюморонну до змісту, бо на війні весна осквернена кров'ю тих, хто захищає свою рідну землю від ворогів.

Весна в оповіданнях «Модри Камень», «Хлопець із плацдарму», «Усман та Марта» – пора юності, зародження кохання. Водночас, у останньому з названих творів весна символізує вічність, безкінечність, повторюваність, вона щороку приходитиме і щороку закохані «зустрічатимуть вічно молоду оцю провесінь» [3, с.224]. Життєствердний образ весни в оповіданні «Завжди солдати» стає символом перемоги та утвердження мирного нового життя: «Та не спалили чужинці весну, вона струмилася в розбиті вікна тугими пасмами сонця й зеленим майвом каштанів» [5, с.404].

Подібних життєствердних емоційно-естетичних конотацій в оповіданнях Олеся Гончара набувають образи сонця й неба. «Кинутий у просторі хисткий острівець сонця» [3, с.236], що «сліпуче горить і трепеще» [3, с.236], є джерелом життя, віри в перемогу над тьмою, у завтрашній сонячний день, у якому «небо ранково маками зацвіте над

містом» [3, с.330]. Сонце, відображене в очах героїв, символізує душу, почуття, прагнення. Водночас, цей образ у малій прозі Олесь Гончара амбівалентний: «сонце в крові» або «на скалки розбризане сонце» – символ війни й смерті, а у новелі «За мить щастя» «хміль сонця» прочитується як пристрасть, нерозважливість, гріх.

У контексті символіки сонця важливою є семантика образу соняшників, активізована автором в однойменному оповіданні, де «<...> яскраво золотились соняшники. Стояли до самого обрју, пишноголові, стрункі й незліченні, і всі, як один, обернені до свого небесного взірця, до сонця... Здавалось, вони й самі випромінювали світло своїми жовтогарячими коронами, і, може, тому навкруги, в зоні їхньої дії, було якось особливо ясно, чарівно й святково, мов у заповіднику сонця. Тут навіть повітря, здавалось, несло в собі золотисті відтінки» [5, с.441]. У таких описах Олесь Гончар не тільки майстерно вияскравлює кольори, але передає «густі медові пахощі» [5, с.441]. Соняшники тут символізують і яскраве, викінчене божественне начало, і «сонячність» простих людей праці, зовні нічим не примітних, як Меланія Чобітько, її справжність, природність, простоту, а водночас велич: «Так ось яка вона, справжня! Щось майже величне було зараз в її поставі, в погляді, в рухах. Не йшла, а ніби напливала із золотого духмяного моря, гордо випроставшись, легко й ритмічно подзвонюючи у свої золоті литаври. ... Обличчя натхненно розшарілося і, освітившись якимись новими думками, стало мовби тоншим, інтелектуальнішим, багатшим, у ньому з'явилася сила нових несподіваних відтінків. Де взялась і врода, і характер, і чиста ідеальна чарівність ліній!» [5, с.442]. Соняшники – це й символ молодості й натхнення майстра: «Скульптор відчув раптом, як наяву молодіє, як уміння й обдарованість знову повертаються до нього. Запам'ятати, вхопити, виліпити! Отут, зараз, в цю мить!» [5, с.442].

Здається, зовсім прозаїчний процес штучного запилення соняшників під пером письменника перетворюється в дивовижне фантазмагоричне дійство, у якому «золоте тарілля, здавалось, само розігнавшись, летіло стрімголов назустріч одне одному, і, з'єднавшись на мить у поцілунку, знову розліталось врізнобіч, і вже знову вільно сміялось, пустотливо погойдуючись, сяючи розімлілим золотом до сонця» [5, с.442]. Образ цього «ясночолого сонячного братства» в оповіданні Олесь Гончара містифікований, наділений незвичайною силою впливу, оживлений, включений рівноправним елементом у людський світ, у якому «запахні соняшники ласкаво кладуть свої голови на плечі, на груди ... » [5, с.442].

Образ неба у творах Олеся Гончара теж наділений багатозначною семантикою. У «Весні за Моравою» поранений від ворожого артанальоту старшина батареї сорокаг'яток Яша Гуменний повертається зі стану непритомності і бачить «над собою синю яснину недосяжного неба» [4, с.495], яке тут означає перемогу над смертю. Життєствердна функція цього образу втілюється й у семантиці мрій про мир, про повернення додому, про кохання чи відчуття щастя тут і тепер, що таке ж незбагненне і невимовне як краса «казково блакитного неба». «Очі – як небо» [4, с.509] у творах Олеся Гончара є символом внутрішньої краси героїв.

В оповіданні «Модри Камень» образ «високого неба» позначає глибоке й чисте почуття кохання. Розповідь про цю незабутню, нетлінну з роками в серці, подію, наповнена містикою, бо ж багато чого «померкло, стерлося», а «ця випадкова зустріч, єдиний погляд, єдина ява у великій драмі війни, ... вона не меркне і, відчуваю, ніколи не померкне» [4, с.483]. Художнє обрамлення твору реченням, яке закінчує й першу частину, і весь твір «А небо над нами, весняне й високе, гуде од вітру, мов блакитний дзвін! ... » [4, с.484] посилює означену семантику.

Опис неба у текстах Олеся Гончара наповнений яскравою колористикою, тут багато «світла ясного, зелено-блакитного», у якому «купчасті хмарини пелюстками рожевіють, цвітуть ... » [3, с.310]. Небо – втілення незвичайної краси і таємничості, міфологічності Всесвіту, бо ж «сила-силенна зірок у небі, як казали, душ чиїхось, що колись, можливо, на землі були, а тепер цілими сузір'ями позбивались у свої небесні зоряні роди-племена» [3, с.326].

Бачити небо, у прозі Олеся Гончара, значить мати багатий внутрішній світ і вміти розуміти навколишню красу, а також, це значить жити («Весна за Моравою»), вміти аналізувати своє життя («Ніч мужності») і ставати «вищим» у своїх діях і помислах.

Образи річки або джерела в новелах письменника зазвичай традиційно забарвлені. Спрага чистої холодної джерельної води, яку п'ють з лісового джерела солдати, порушуючи устав, не сприймаючи «води з бачків», у оповіданні «Гори співають» прочитується як спрага нового життя в перший повоєнний рік, наповненого яскравими почуттями [3, с.512]. Річка, «повногруда і свіжа, сповнена сил і здоров'я» [5, с.488], здебільшого, теж символізує саме життя, але інколи водна стихія наділена негативною руйнівною конотацією небезпеки й смерті, як в оповіданнях «Пороги» чи «Чорний яр».

Образ вітру в Олеся Гончара часто означає перешкоди, складні життєві ситуації, ворожість світу війни до простої людини і її почуттів: «Лютий вітер, шугаючи в скелях, заважав нам» [4, с.484], а також силу,

що здатна змісти все старе, розвіяти прах війни, оновити життя: «вітер звів ту дику нічийну кульбабу війни» [4, с.532].

Амбівалентним символом в оповіданнях письменника є образ ночі: це й ніч кохання: «заворожлива казка ночі», коли «місяць у небі стоїть на чатах, але місяць завжди на боці закоханих», тиха, ясна ніч, коли «в місячнім мареві гір вчувалось щось звабливе, загадкове, але не вороже» [3, с.516], і пора підведення підсумків, пора роздумів про життя, його минуле і майбутнє [3, с.329], і негативно конотований образ, що означає важке становище, випробування, біль, поразка, смерть («Ніч мужності», «Маша з Верховини», «Хлопець з плацдарму», «З тих ночей»).

Названі образи-символи акцентуєвані в наративному просторі малої прози Олесея Гончара вже в заголовках – «Весна за Моравою», «Березневий каламут», «Літньої ночі», «Ніч мужності», «З тих ночей», «Дніпровський вітер», «Пороги», «Тихі води» (виділення мое – Г.Ж.) та інші, тому декодування їхньої багатозначної семантики має важливе значення для розуміння Гончарового художнього дискурсу.

Письменник активно вплітає у свої твори жарти, описи комічних ситуацій, смішної поведінки героїв. У Гончаровому художньому дискурсі гумор та іронія посилюються поетикою контрастів, протиставлень. Комічного ефекту автор досягає різними засобами, зокрема, наприклад, через специфічне сприйняття/несприйняття героями чужої мови, яка просто є незрозумілою, а тому смішною. Так, вислів «крумплі пуцоліть» («Хлопець із плацдарму»), що мадярською означає чистити картоплю, стане для воїнів спогадом про домашній затишок і тепло мадярської оселі, мрією про мирне життя, «жартівливим паролем», який «час від часу котрийсь із окопників, як про щось найжаданіше, мовить до сусідів, коцюрблячись від холоду: Коли це знову тепер нам випаде «крумплі пуцоліть?» [4, с.533]. Гумористичний ефект тут створюється емоційно забарвленою, незвичною для українців фразою.

Незнання чужої мови викликає плутанину й непорозуміння, але, окрім того, у прозовому дискурсі Олесея Гончара поглиблює смисл зображуваного. Опис героїчного вчинку пораненого Яші Гуменного, який залишаючи криваву стрічку на воді, все ж зумів з допомогою цивільних мадярів доставити на передову снаряди, закінчується комічною ситуацією, яка увиразнює вчинок хороброго юнака. Коли командир батареї привітався з мадярами, «замість привітання вони відповіли різноголосим хором: «Спасіба! ... « [4, с.495]. Без звички вони ще плутали слова подяки та привітання і часом вживали одне замість другого. За що вони дякують? – здивовано запитав командир батареї» [4, с.495]. Але це поплутування не було випадковим, адже ще зовсім

юний старшина, тепер поранений і окривавлений, врятував їхні життя під час обстрілу ворожою батареєю.

Колоритні постаті головних героїв творів Олесея Гончара наділені виразними характерами, інколи «з перцем», як Маша з Веховини з однойменного твору – «норовлива карпатська доброволка» [5, с.444], яка здатна і сказати, і утнути що-небудь. У словесному арсеналі такої дівчини – гострий дотеп, колючий жарт, навіть якщо перед нею старший роками майстер дільниці. «Тягати колоди – то не є добре для жінки, а ще такої тендітної, як я ...» – виявляє свій протест важкій непосильній для жінки праці героїня. А на запитання майстра дільниці Писанки: «А для кого ж добре?», – не вагаючись відповідає: «То було би добре для вашого живота» [5, с.445]. Такі гострі, але не злі жарти, інтимізують текст, наближають читача до зображеної ситуації. Реципієнт дивується викличній поведінці дівчині, а водночас посміхається разом із дівчатами, героїнями твору, що «пирскають, визираючи з намету» і з осміяним майстром, який «поглянувши на округле своє черевце, що тяжіє донизу, ніби запхнутий під сорочку гарбуз, змушений теж посміхатись» [5, с.445].

В оповіданні «Соняшники» синеكدоха, гумор і гіпербола, вкладені в уста «до чорноти засмажених сонцем хлопчаків» [5, с.429], характеризують зовнішній вигляд скульптора, що приїхав у село ліпити його знатну колгоспницю: «Диви, яка лисина: хоч ковжайся!» [5, с.430].

Іноді герої Олесея Гончара, як голова колгоспу «Червоний лан» Онисько Артемович («Сусіди»), через свою дратівливу поведінку стають мішенню для дотепів і жартів. Перебуваючи у щоденному напруженні в конкуренції з сусідніми господарствами щодо найкращих показників, Онисько проявляє нестриманість і в спілкуванні з чужими, і з рідними: може збудити серед ночі і сина, і дочку, і дружину і хвалитися своїми «перемогами», а коли йому пробують щось заперечити, то висловлює гнів і обурення: «Ти спи отам, – цикнув Артемович на сина. – не твоя копа молотиться. – А чия ж? – хикнула дочка в подушку. – Побудили всіх, а тепер ще й мовчи» [5, с.416].

Внутрішній стан роздратованого батька передає розмовно-знижений фразеологізм «не твоя копа молотиться». Цей герой потрапляє в комічні ситуації й через свій «живучий засмальцований кашкет, в якому він незмінно, з року в рік, красується на всіх нарадах – у будень і в свято» [5, с.414]. Також до нього міцно приросла історія з абрикосами, яку він не міг ніяк заперечити чи спростувати. Думаючи, що куштує абрикоси чужі, Дніпрельстанівські, скривився, почав плюватися: «Хіба це фрукта? Кисле, тершке, аж небо видно» [5, с.415]. А

свої похвалив: «Одразу почувається, що перед тобою культурний абрикос, а не якась там дичка» [5, с.415]. Та ситуація для Ониська Артемовича стає драматичною, коли виявилось, що переплутали кульки й свої абрикоси він ганив, а хвалив чужі. Подібні «промахи» героя веселять читача, який розуміє, що голова колгоспу щоденно перебуває в напруженому стані конкуренції. Сміх викликає дисонанс прагнень Ониська та форми їх втілення: постійні роздратування, хвальба, сварки з рідними через дрібниці, гіперболізація успіхів свого господарства і навіть обман. Усмішка реципієнта спровокована й постійною серйозністю героя, яка контрастує з ситуаціями, у які він потрапляє, а також його ж нерозумінням сміховинності того, що відбувається.

Серед комічних засобів автор найчастіше використовує гумор, іронію, рідше сатиру, показує смішне в життєвих ситуаціях та людських характерах.

Композиція окремих оповідань Олесь Гончара ускладнюється поділом на частини, своєрідними епілогами й прологами, ретроспективою й перспективою, а також вплетенням у наративну канву уяви та снів. Часто свої оповідання письменник будує на антитезах: життя/смерть, старе/нове, тоді/тепер, мирне життя (радість, свято)/війна (кровопролиття, страх, смерть), мрії/реальність, удома/на чужині тощо. Для активного залучення читача до співпереживання та співтворення тексту автор в багатьох своїх творах використовує відкритий фінал.

Олесь Гончар повсякденно дбав про близькість свого слова до читача. Роздумуючи про місію і призначення письменницького слова [3, с.610], зауважував на необхідності дослідницької пильності до народного життя, народних характерів, застерігав від декларативної, позбавленої смислу фрази, бездушної літературної тріскотнечі, був переконаний, що художник покликаний мислити сміливо й напружено, що народ чекає від нього слова без фальші, що ні на хвилинку не можна забувати людині письменницького звання про сокровений і високий смисл своєї праці [3, с.610]. Водночас письменник розумів, що така осмислена й цілеспрямована робота вимагає не лише всебічного знання життя, а й «свободи уяви, і смаку, і почуття гармонії художньої форми» [3 с.610], і це активно демонстрував своїми творами. Поетика оповідань Олесь Гончара підпорядкована його світоглядним та естетичним настановам.

Авторський ідіостиль позначений філософською зосередженістю та виразним антимілітарним спрямуванням. Його герої мріють про те, що «війна стоклята закінчиться» ... «і постріл останній на землі пролунає ...

після чого настане тиша свята, всепланетарна» [4, с.535]. На війні з'являється відчуття святості простих речей: хліба на столі, тепла в домі і в людському серці. Письменник стверджує: «Чудово жити без воєн!» [4, с.497].

Олесь Гончар звертає увагу на ситуації та явища небуденні, драматичні або й трагічні, художнім зором проникає в глибини людської душі та психології. Оживлені письменницьким словом будні війни, у яких життя максимально наближене до смерті, чи оспівування людської праці в мирний час, наповнені глибинними роздумами про людину, сенс життя, поєднання в ньому добра і зла, світла і темряви.

Павло Загребельний спостеріг, що «Олесь Гончар створює перед нашим внутрішнім зором картини, які змушують задуматися над долею не лише героїв твору, а й власною. Митець застосовує виразні засоби мистецького вираження: самоаналіз героя, внутрішній і зовнішній монологи, потік свідомості, синтез епічної й ліричної драматичної розповіді» [1, с.225]. Автор показує, що найсильніші зміни в людині спричиняють жорстокі випробування (у текстах Гончара це війна), почуття кохання та відчуття навколишньої краси Всесвіту.

Найбільше приваблює автора краса людської душі, доброта, благородство, якими його герої діляться з навколишнім світом, як Зоя із оповідання «Жайворонок», яка «так щедро, так від душі роздавала усім своє радісне багатство і, роздаючи його, не біднішала, а, навпаки, ставала сама ще багатшою» [5, с.396]. Такі письменницькі пріоритети в моделюванні образів дають підстави дослідникам говорити про «світлоносність» його героїв.

І.Семенчук зауважує: «Повоєнні новели Гончара, як і його романи та повісті, відзначаються глибиною психологічного аналізу. Щоб досягти рельєфності образу, життєвої достовірності, щоб читач непомітно для себе перейнявся думками й почуттями героїв, О. Гончар найменше розповідає від автора, а прагне відразу перевтілитися в героїв, виписує їхні образи, так би мовити, зсередини» [10, с.13]. Зорієнтований на високі життєві цінності митець заперечує низьке, брудне й жорстоке в людському житті, натомість романтизує високе, красиве, духовне. Мала проза Олесья Гончара заряджена оптимізмом. Життєдайне «світло» у творах письменника «це мірило краси, гармонії світу, духовності людини» [9, с.13].

Таким чином, на основі проведеного дослідження можемо стверджувати, що стильова манера, засвідчена малою прозою Олесья Гончара, синкретична. У письменницькому художньому дискурсі органічно поєднані реалізм, неоромантизм та елементи символізму. Перевагу неоромантичних стильових домінант над реалістичними

засвідчують постійні пошуки ідеалу в людському житті, моделювання яскравих, неповторних індивідуальностей та подій, зосередження на дослідженні внутрішнього світу людини, намагання подолати розрив між мрією і дійсністю, завдяки могутній силі волі героїв зробити сподіване, можливе дійсним тощо.

Також важливими рисами письменницького стилю є психологізм, «пильне художнє розщеплення почуттів, думок, переживань персонажів» [7, с.241], філософічність, гуманістичний пафос. Письменник вірить у добро, у невмирущість людського духу, у моральну чистоту, утверджує думку про те, що всі труднощі в особистому та суспільному житті кожного обов'язково будуть подолані.

Олесь Гончар утвердив в українській літературі прозу, яка «оспіває людину, щиро і свідомо озброюючи її надією. <...> Звідси той войовничий гуманізм, духом якого наша література перейнята наскрізь і який надає їй неповторної тональності, визначає її ідейне звучання й художню структуру» [3, с.608]. Для яскравого втілення своїх творчих задумів автор активно використовує образи-символи. Внутрішні стани героїв передає через майстерні паралелізми зі світом природи, через місткі діалоги та глибокі внутрішні монологи, індивідуалізуючи мовлення своїх персонажів.

Оригінальність художнього стилю Олесь Гончара в простоті й лаконізмі вислову, у ліризації образів, подій, оповіді, у свіжих незужитих тропях, включенні в тексти засобів комічного. Важливою ознакою індивідуального стилю письменника також є культура літературної мови, глибина смислового навантаження художнього слова.

Список використаних джерел і літератури:

1. Вінок пам'яті Олесь Гончара: спогади, хроніка / Упоряд. В.Д.Гончар, В.Я.Г'янов. – Київ: Укр. письменник, 1997. – 453с.
2. Гончар О. Правда і пристрасть сьогодення // Гончар О. Твори: В 7 т. Т. 6.: Роман; Оповідання; Статті / Прим. В.Ковалю. – Київ: Дніпро, 1988. – С.607–614.
3. Гончар О. Твори: В 7 т. Т. 6: Роман; Оповідання; Статті / Прим. В. Ковалю. – Київ: Дніпро, 1988. – 703с.
4. Гончар О. Твори: В 7 т. Т. 1: Фронтіві поезії; Прапороносці: Трилогія; Новели / Передм. І. Драча, прим. В. Ковалю. – Київ: Дніпро, 1988. – 550 с.
5. Гончар О. Твори: В 7 т. Т. 3: Земля гуде: Повість; Партизанська іскра: Кіноповість; Микита Братусь: Повість; Щоб світився вогник: Повість; Оповідання з циклу «Південь» / Прим. В.Ковалю. Київ: Дніпро, 1988. – 559 с.
6. Гончар О. Щоденники: у 3 т. / упоряд., підгот. текстів, іл. матеріалу та передм. В. Гончар. – Київ: Веселка, 2002–2004. Т. 1: 1943–1967. – 455 с.

7. Дончик В. Український радянський роман: Рух ідей і форм / Віталій Дончик. – Київ: Дніпро, 1987. – 428с.

8. Поляков М. Олесь Гончар: на вістрі духу // Таїни художнього тексту: [36. наук, пр.] / Ред. кол.: Н.І. Заверталоюк (наук, ред.) та ін. – Дніпропетровськ: Пороги, 2013. – Вип. 16. – С. 8–11.

9. Попова І. Світлий Олесь Гончар // Таїни художнього тексту: [36. наук, пр.] / Ред. кол.: Н.І. Заверталоюк (наук, ред.) та ін. – Дніпропетровськ: Пороги, 2013. – Вип. 16. – С. 11–14.

10. Семенчук І. Діалектика душі (О. Гончар – майстер психологічної новели) / Іван Семенчук // Прапор. – 1960. – № 12. – С. 11–15.

11. Семенюк Г. «...Голос звідти, з далекого...» // Гончар О. Фронтіві поезії / Григорій Семенюк. – Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. – С.41–45.

12. Фролова К. Концепція людини у творчості Олесь Гончара // Таїни художнього тексту (до проблем поетики тексту): 36. наук. праць / Ред. Н.І. Заверталоюк. – Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2004. – Вип. 4. – С.68–71.

13. Шумило М. М. Олесь Гончар: літературно-критичний нарис / М.М. Шумило. – Київ: Рад. письменник, 1950. – 73 с.

References:

1. Vinok ram'yati Olesya Honchara: spohady, khronika /Uporyad. V.D.Honchar, V.YA.P'yanov. – Kyiv: Ukr. pys'mennyk, 1997. – 453s.

2. Honchar O. Pravda i prystrast' s'ohodennya // Honchar O. Tvory: V 7 t. T. 6.: Roman; Opovidannya; Statti / Prym. V.Kovalya. – Kyiv: Dnipro, 1988. – S.607–614.

3. Honchar O. Tvory: V 7 t. T. 6: Roman; Opovidannya; Statti / Prym. V. Kovalya. – Kyiv: Dnipro, 1988. – 703s.

4. Honchar O. Tvory: V 7 t. T. 1: Frontovi poeziyi; Praporonosti: Trylohiya; Novely / Peredm. I. Dracha, prym. V. Kovalya. – Kyiv: Dnipro, 1988. – 550 s.

5. Honchar O. Tvory: V 7 t. T. 3: Zemlya hude: Povist'; Partyzans'ka iskra: Kinopovist'; Mykta Bratus': Povist'; Shchob svityvsya vohnyk: Povist'; Opovidannya z tsyклу «Pivden'» / Prym. V.Kovalya. Kyiv: Dnipro, 1988. – 559 s.

6. Honchar O. Shchodennyky: u 3 t. / uporyad., pidhot. tekstiv, il. materialu ta peredm. V. Honchar. – Kyiv: Veselka, 2002–2004. T. 1: 1943–1967. – 455 s.

7. Donchyk V. Ukrayins'kyu radyans'kyu roman: Rukh idey i form / Vitaliy Donchyk. – Kyiv: Dnipro, 1987. – 428s.

8. Polyakov M. Oles' Honchar: na vistri dukhu // Tayiny khudozhn'oho tekstu: [36. nauk, pr.] / Red. kol.: N.I. Zavertalyuk (nauk, red.) ta in. – Dnipropetrovs'k: Porohy, 2013. – Vyp. 16. – S. 8–11.

9. Popova I. Svitlyy Oles' Honchar // Tayiny khudozhn'oho tekstu: [36. nauk, pr.] / Red. kol.: N.I.Zavertalyuk (nauk, red.) ta in. – Dnipropetrovs'k: Porohy, 2013. – Vyp. 16. – S. 11–14.

10. Semenчук I. Dialektyka dushi (O. Honchar – mayster psykholohichnoyi novely) / Ivan Semenчук // Прапор. – 1960. – № 12. – С. 11–15.

11. Semenyuk H. «...Holos zvidty, z dalekoho...» // Honchar O. Frontovi poeziyi / Hryhoriy Semenyuk. – Kyiv: VP TS «Kyivskyy universytet», 2018. – S.41–45.

12. Frolova K. Kontsepsiya lyudyny u tvorchosti Olesya Honchara // Tayiny khudozhn'oho tekstu (do problem poetyky tekstu): Zb. nauk. prats' / Red. N.I.Zavertalyuk. – Dnipropetrovs'k: RVV DNU, 2004. – Vyp. 4. – S.68–71.

13. Shumylo M. M. Oles' Honchar: literaturno-krytychnyy narys / M.M.Shumylo. – Kyiv: Rad. pys'mennyk, 1950. – 73 s.

Summary

Halyna Zhukovska

Oles Honchar's Short Prose: Specificity of Idiostyle

The article explores the stylistic features of short prose of Oles Honchar's, individual creative manner of artistic modeling of the tragic experience of the Second World War and the years of post-war reconstruction of the country. In the writer 's short prose the basic principles of stylistic syncretism are revealed, where realism, romanticism and elements of symbolism are organically combined.

It was found out that it was important for Honchar-prose writer to follow the truth of life, to show heroes who had real prototypes, to reproduce real time and space. Emphasizing on the objectivity of the image of human and the world, on socially motivated topics and characters, the writer skillfully introduces into his texts the aesthetics of romanticism, embodied in the idealization of the common human, in the image of extraordinary characters, in the reproduction of a wide range of emotional registers of the soul.

It is researched that the dynamic means of embodying the author's ideas in the novels and stories of Oles Honchar are dynamic plot, masterful portraiture, attention to detail, symbolization of landscape images, individualization of the characters' speech, culture and depth of meaning of the artistic word. The author's idiocy is marked by the semantics of Vitalism, philosophical immersion, and expressive anti-militant orientation.

Speaking about important issues of social, spiritual, moral, ethical and existential plans, the writer also actively synthesizes epic and lyrical means of expression, creates "poetic realism".

Key words: *style, short prose, realism, romanticism, symbolic images, psychologism, lyricism.*

Дата надходження статті: «16» січня 2019 р.

Дата прийняття до друку: «05» березня 2019 р.